

מבט לאיראן

27 במאי 2018 – 10 ביוני, 2018

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ באיראן נמשכת הביקורת נגד רוסיה בעקבות הצהרות בכירים רוסיים בזכות פינוי הכוחות הזרים, ובכללם האיראנים, מסוריה והדיווחים על הסכמות לכאורה בין ישראל לרוסיה בנוגע למניעת נוכחות איראנית בדרום סוריה. על רקע דיווחים אלה הדגישו בכירים איראנים בשבוע האחרון, כי נוכחות איראן בסוריה מתקיימת על בסיס בקשה רשמית של ממשלת סוריה ורק היא יכולה, לפיכך, לדרוש את הסגת הכוחות האיראנים. מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני, הצהיר בעניין זה, כי איראן רואה בביטחון סוריה את ביטחונה שלה ותמשיך בנוכחותה בסוריה כל עוד ממשלת סוריה תבקש זאת. הוא הכחיש, כי איראן מקיימת נוכחות צבאית כלשהי בדרום סוריה. בכיר צבאי איראני הצהיר, אף הוא, כי רק ממשלות איראן וסוריה יכולות לקבל החלטה בנוגע לעתיד הנוכחות האיראנית בסוריה. גם יועצו של שר החוץ האיראני, חסין שיח' אלסלאם, הצהיר, כי ממשלת סוריה לבדה רשאית להחליט מי צריך להישאר בסוריה ומי צריך לסגת ממנה.
- ◀ שני לוחמי משמרות המהפכה, אחד מהם קצין, נהרגו בשבוע שעבר בסוריה.
- ◀ באיראן ממשיכים לעקוב אחר תהליך הרכבת הממשלה החדשה בעיראק. מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי שמח'אני הצהיר בריאיון עיתונאי, כי איראן תתמוך בכל החלטה עיראקית, שתתקבל בעניין זה, ותמשיך לתמוך בעיראק גם בעתיד ללא קשר להרכב הממשלה.
- ◀ ב-8 ביוני 2018 התקיימו ברחבי איראן תהלוכות "יום ירושלים העולמי" המצוין מדי שנה מאז המהפכה האסלאמית כדי לבטא את תמיכת איראן והעולם המוסלמי במאבק הפלסטיני וב"שחרור ירושלים".

כללי

- ◀ עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, התייחס בריאיון נרחב ליומון הרפורמיסטי שרק (Shargh, 2 ביוני 2018) להתפתחויות האחרונות במזרח התיכון. בהתייחסו לבחירות האחרונות בלבנון ובעיראק אמר שמח'אני, כי תוצאות הבחירות מעידות על התמיכה המוחלטת במדינות אלה בזרם ההתנגדות. בלבנון התחזק מעמדם של חזבאללה והשיעים בעוד שהקבוצות הנתמכות על-ידי סעודיה איבדו מכוחן באופן משמעותי. גם בעיראק שיפרו השיעים, ובמיוחד "הלוחמים" (כלומר המיליציות השיעיות), את מעמדם הפוליטי. הישג משמעותי נוסף בבחירות הבחירות בעיראק הוא הרוב בו זכו הרשימות המתנגדות למעורבות האמריקאית בעיראק.

◀ שמח'אני ציין, כי לאיראן אין עמדה בנוגע להרכב הממשלה החדשה בעיראק וכי היא תתמוך בכל החלטה, שתתקבל בעניין זה על-ידי הבכירים העיראקים. איראן הוכיחה את תמיכתה בעם העיראקי במאבקו נגד צדאם חוסיין ונגד הטרוריסטים בארבעת העשורים האחרונים והיא תמשיך בתמיכתה בעיראק גם בעתיד.

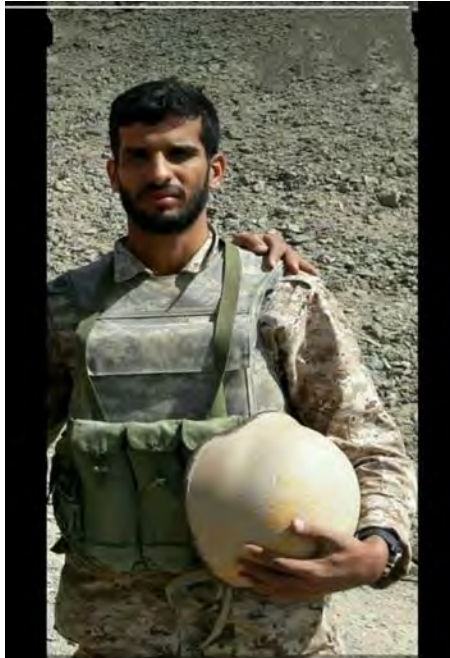
"ביטחון סוריה הוא הביטחון שלנו", מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני (שרק, 2 ביוני 2018)

◀ בהתייחסו להתפתחויות בסוריה אמר שמח'אני, כי איראן מקיימת בסוריה נוכחות מוגבלת ברמה של יועצים בהתאם לבקשת ממשלתה. איראן מתייחסת לביטחון סוריה כאל ביטחונה שלה ורואה בשמירת היציבות בסוריה הישג עבורה. נוכחות היועצים האיראנים בסוריה תימשך, לדבריו, כל עוד ממשלת סוריה תבקש זאת. בשונה מנוכחותן הבלתי-חוקית של ארה"ב ושל חלק ממדינות האזור, איראן לא כפתה על סוריה את נוכחותה הצבאית ויועציה ניצבים לצד הכוחות הסורים ופועלים עימם בתיאום מלא במבצעים נגד קבוצות הטרור. איראן תמשיך לסייע לביטחונה של סוריה במסגרת האינטרסים הלאומיים שלה ושיתוף הפעולה העתידי בינה לבין סוריה ייקבע בהתאם לנסיבות ובהסכמה בין שתי המדינות.

◀ בתשובה לשאלה בנוגע לדיווחים על הסכמה רוסית לפנות את כוחות איראן מדרום סוריה אמר שמח'אני, כי איראן אינה מקיימת כל נוכחות של יועצים בדרום סוריה, אינה ממלאת כל תפקיד בפעילות צבאית באזור ותומכת במאמצי רוסיה להוציא את הטרוריסטים מגבול סוריה-ירדן ולהשיב את שליטת הצבא הסורי באזורים אלה.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ שני לוחמי משמרות המהפכה, אחד מהם קצין, נהרגו בשבוע שעבר בסוריה. בדיווח של סוכנות הידיעות האיראנית "מהר" (Mehr, 5 ביוני) נמסר מפי רזא תראבי (Reza Torabi) מפקד משמרות המהפכה במחוז הורמוזגאן, שם שירת הקצין ההרוג, ח'ליל תח'תינז'אד (Khalil Takhtinejad), כי הלוחם נשלח לפני כחודש לסוריה והיה אחראי על המבצעים במפקדת דרעא. הוא לא ציין באופן מפורש היכן נהרג הקצין. לגבי מקום מותו קיימים ברשתות האיראניות דיווחים סותרים. חלקם מציינים את מקום מותו כדרעא ואחרים כבו-כמאל. ההרוג השני, מחמד מהדי פרידוני (Mohammad Mehdi Fereydouni), ממחוז פארס בדרום איראן, השתייך לכוחות חיל הים של משמרות המהפכה (משרק ניוז, 6 ביוני). לפי כלל הדיווחים הוא נהרג בבו-כמאל.

**קצין משמרות המהפכה שנהרג בדרעא
(טוויטר, 5 ביוני 2018)**

◀ באיראן נמשכת הביקורת כנגד רוסיה על רקע הצהרות בכירים רוסיים בזכות פינוי הכוחות הזרים, ובכללם האיראנים, מסוריה. ב-30 במאי 2018 שב גם שר החוץ הרוסי סרגיי לברוב על עמדת רוסיה, כי יש להסיג את כל הכוחות שאינם סורים מהגבול עם ישראל בהקדם האפשרי (TASS, 30 במאי 2018). במקביל דיווחו אמצעי תקשורת בעולם הערבי ובישראל על הסכמות בין רוסיה וישראל בנוגע להגבלת נוכחות כוחות איראנים בדרום סוריה. העיתון אלשרק אלאוסט דיווח (1 ביוני 2018), כי שר הביטחון, אביגדור ליברמן, ושר ההגנה הרוסי, סרגיי שויגו, הגיעו בפגישתם האחרונה ב-31 במאי 2018 להבנות בנוגע להרחקת כוחות איראנים מגבול ישראל-סוריה ולמתן "אור ירוק" לישראל להמשיך בפעילותה הצבאית נגד יעדים איראנים בעומק שטח סוריה, ובלבד שלא תפגע ביעדים של המשטר הסורי. שגריר רוסיה באו"ם, וסילי נבנזיה, אישר, אף הוא, במסיבת עיתונאים שערך ב-1 ביוני 2018, כי אכן הושג הסכם לנסיגת כוחות איראנים ואנשי חזבאללה מגבול סוריה-ישראל. בתשובה לשאלה בנושא אמר השגריר, כי למיטב הבנתו, אכן הושג הסכם בעניין זה, אם כי אינו יודע האם הוא כבר מיושם בשטח (TASS, 1 ביוני 2018).

◀ במאמר פרשנות, שהתפרסם ביומון הרפורמיסטי שרק (Shargh, 30 במאי 2018), נכתב, כי רוסיה דוחקת את איראן במסגרת השיחות, שהיא מנהלת עם המערב בנוגע לעתיד סוריה. מוסקבה חותרת להסכם עם ארה"ב ומוכנה להיענות לשם כך לדרישות ישראל והמערב בנוגע לדחיקת ההשפעה האיראנית בסוריה. להערכת שרק, ההצהרות האחרונות של בכירים רוסיים לא תואמו עם איראן ומוסקבה פועלת באופן עצמאי, ללא התחשבות בעמדת טהראן ואף מוכנה להקריב את איראן כדי להגיע להסכם עם המערב, שיבטיח את האינטרסים הלאומיים שלה. בין איראן לרוסיה אין ברית אסטרטגית והנשיא אסד לא יוכל להתנגד לקרמלין במקרה שרוסיה תאלץ אותו לפנות את הכוחות האיראנים מארצו.

◀ גם האתר אנתח'אב (Entekhab, 30 במאי 2018) הביא הערכת פרשנים לפיה רוסיה קרובה יותר בעמדותיה לאלה של ישראל מאשר לאיראן. הדיפלומט האיראני לשעבר, פרידון מג'לסי (Fereydoun Majlesi), אמר בריאיון לאתר, כי רוסיה לא הייתה מעולם בעלת בריתה של איראן ולא תמכה בה ואף נחשבת ליריבתה בתחומי הנפט והגז. הוא העריך, כי רוסיה מעוניינת להותיר את בסיסיה בסוריה וסבורה, שהמשך נוכחות איראן בסוריה יספק תירוץ לארה"ב לשמר גם את נוכחותה שלה במדינה. רוסיה וארה"ב מסכימות, להערכתו, כי אין עוד צורך בנוכחות איראן בסוריה.

◀ אברהים פראהאני (Ebrahim Farahani), פרשן לענייני המזרח התיכון, אמר בריאיון לאתר נאמה ניוז (Nameh News, 30 במאי 2018), כי היחסים בין איראן לרוסיה נכנסו לעידן שלאחר דאעש, שבו רוסיה אינה רואה עוד צורך בהמשך שיתוף הפעולה והתיאום עם איראן. המכנה המשותף היחיד לשתי המדינות כל עוד נמשכה המערכה נגד דאעש היה הרצון לשמר את משטרו של הנשיא אסד ואת שלמותה הטריטוריאלית של סוריה. המתקפה הצבאית התורכית בצפון סוריה הוכיחה, כי רוסיה מוכנה לוותר אפילו על שלמותה הטריטוריאלית של סוריה ולשתף פעולה עם תורכיה. בעוד שאיראן חותרת לשמר את "ציר ההתנגדות" באמצעות המשך הסיוע לחזבאללה ולחמאס ולקיים נוכחות צבאית בסמוך לגבול עם ישראל, רוסיה מתנגדת לכך.

◀ מחמד ג'ואד ג'מאלי נובנגדאני (Mohammad Javad Jamali Nobandgani), חבר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי, אמר בריאיון לעיתון קאנון (Qanoon, 2 ביוני 2018), כי לנוכחות איראן בסוריה אין כל קשר לרוסיה או לישראל, משום שהיא מתקיימת בהתאם לבקשת ממשלתה החוקית של סוריה. לפיכך, היא תימשך כל עוד ממשלת סוריה תסכים לכך.

◀ הפרשן המדיני, חסן האני זאדה (Hassan Hanizadeh), אמר בריאיון לקאנון (2 ביוני 2018), כי הרוסים בחרו בצד של "המשטר הציוני" והוכיחו שלא ניתן לסמוך עליהם וכי הם מעדיפים "לאכול לבדם את עוגת הניצחון" של ממשלת סוריה על הקבוצות הטרוריסטיות. הוא ציין, עם זאת, כי לאיראן אין כוחות רבים בסוריה וכי נוכחותה מוגבלת לרמת יועצים.

◀ הפרשן המדיני עלי ביגדלי (Ali Bigdeli), האשים את רוסיה, כי לקחה את סוריה כבת ערובה כדי ללחוץ על המערב להסיר מעליה את הסנקציות. הוא העריך, כי אם ארה"ב ורוסיה יחליטו לאלץ את איראן להסיג את כוחותיה מסוריה, היא לא תוכל לעמוד בלחץ הבינלאומי ולהמשיך בנוכחותה במדינה זו (קאנון, 2 ביוני 2018).

◀ בתוך כך הצהירו בכירים סורים, כי נוכחות איראן בסוריה מוגבלת ל"יועצים" בלבד, והדגישו כי אלה פועלים בהתאם לבקשה מפורשת של ממשלת סוריה. בריאיון לרשת RT הרוסית (31 במאי 2018) הצהיר הנשיא אסד, כי אין כוחות איראנים בסוריה וכי בארצו נמצאים רק קצינים איראנים המסייעים לצבא הסורי. גם שר החוץ הסורי, וליד אלמעלם, אמר במסיבת עיתונאים בדמשק, כי אין לאיראן כל נוכחות צבאית בשטח סוריה, אלא אך ורק יועצים הפועלים לצד הצבא הסורי ומסייעים לו. הוא הדגיש, כי נוכחות איראן בסוריה חוקית ומתקיימת על בסיס בקשת ממשלת סוריה, וזאת בניגוד לנוכחות ארה"ב, צרפת ותורכיה. הוא ציין, כי איראן סייעה לסוריה במאבק נגד הטרוריסטים וכי סוריה מודה על כך למנהיג איראן ולעם האיראני (תסנים, 2 ביוני 2018).

◀ מסעוד ג'זאא'רי (Masoud Jazayeri), יועץ ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, הגיב בריאיון לסוכנות הידיעות תסנים (3 ביוני 2018) לפרסומים בנוגע לאפשרות לנסיגת איראן מסוריה ואמר, כי איראן וסוריה מקיימות ביניהן קשרים עמוקים ואסטרטגיים, שאינם מושפעים מתעמולה, וכי כל הסכם אפשרי אך ורק בין ממשלת איראן לממשלת סוריה. הוא ציין, כי הפחד הגדול ביותר של "המשטר הציוני" הוא לחיות בגבול משותף עם לוחמי האסלאם, ועתה, משדבר זה התרחש, ארה"ב וישראל מנסות לשווא בכל דרך אפשרית לשנות מציאות זו. הוא ציין, כי אין ל"משטר הציוני" עתיד ולארה"ב אין כל ברירה אלא לעזוב את האזור. ג'זאא'רי הדגיש, כי בשונה מאנשי הצבא האמריקאים, היועצים האיראנים פועלים בסוריה בהתאם לבקשת ממשלת סוריה.

מסעוד ג'זאא'רי (תסנים, 3 ביוני 2018)

◀ בריאיון לעיתון הממשלתי איראן (3 ביוני 2018) התייחס שגריר איראן לשעבר בסוריה ויועצו של שר החוץ האיראני, חסין שיח' אלאסלאם (Hossein Sheykhholeslam), למעורבות איראן בסוריה ולהצהרות הבכירים הרוסיים בנוגע לנסיגת הכוחות הזרים ממדינה זו. שיח' אלאסלאם אמר, כי ממשלת סוריה היא שצריכה להחליט מי צריך להישאר בסוריה ומי צריך לסגת ממנה, ונכוחות "היועצים" האיראנים בסוריה תמשיך, לפיכך, בהתאם להחלטת ממשלות סוריה ואיראן. הוא ציין, כי עמדת איראן ורוסיה היא שנכוחות ארה"ב בסוריה אינה חוקית ולכן על הכוחות האמריקאים לעזוב את המדינה. הוא הוסיף, כי רוסיה אינה צריכה להתערב בענייניה הפנימיים של סוריה ורק ממשלת סוריה צריכה להחליט מי צריך ומי אינו צריך להישאר במדינה.

◀ שיח' אלאסלאם נשאל בנוגע לטענות לפיהן סוריה מעדיפה את רוסיה על פני איראן כשותף כלכלי. הוא השיב, כי איראן לא התערבה בסוריה כדי להרוויח כסף אלא כדי להגן על ביטחונה הלאומי. לדבריו, איראן מילאה תפקיד כלכלי מרכזי בסוריה בתחומי האנרגיה, המים, התשתיות והרכב עוד לפני מלחמת האזרחים בסוריה ותמשיך למלא תפקיד כזה גם בעתיד.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ רמזאן שריף (Ramazan Sharif), דובר משמרות המהפכה, הצהיר בנאום שקדם לתפילת יום השישי בטהראן, כי לראשונה מאז "כינון המשטר הציוני", ספגה ישראל מכה קשה מצד "חזית ההתנגדות" במתקפת הרקטות ברמת הגולן בחודש מאי וכי זוהי ראשיתה של "דרך גדולה". עוד אמר שריף, המשמש כמזכיר "מטה האנתיפאדה וירושלים" ב"מועצה המתאמת של ההסברה האסלאמית", כי "תהלוכות השיבה" בעזה מוכיחות, שבני הדור השלישי והרביעי של הלוחמים הפלסטינים מוכנים לשוב למולדתם בדומה לבני הדור הראשון של הלוחמים. שריף גינה את העברת שגרירות ארה"ב לירושלים וכינה אותה "צעד התאבדתי ומטורף" מצד הנשיא טראמפ (תסנים, 1 ביוני 2018).

רמזאן שריף (תסנים, 1 ביוני 2018)

◀ ב-8 ביוני 2018 צוין באיראן "יום ירושלים העולמי". אירועי יום ירושלים מתקיימים מדי שנה מאז שנת 1979 על-פי החלטת מכוון המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'מיני, ונועדו לבטא את תמיכת איראן והעולם המוסלמי בעניין הפלסטיני וב"שחרור ירושלים".

◀ לקראת "יום ירושלים העולמי" החריפו בכירים איראנים את התקפותיהם כנגד ישראל. מזכיר מועצת שומרי החוקה, איש הדת הבכיר, איתאללה אחמד ג'נתי (Ahmad Jannati), הכריז: "אני מודיע באופן רשמי שחיי ישראל הגיעו לסופם, לא יארך זמן רב עד שנחוגג את חיסול המשטר הזה בפלסטין" (איסנ"א, 5 ביוני 2018).

◀ ב-8 ביוני צוין באיראן "יום ירושלים העולמי". אירועי יום ירושלים מתקיימים מדי שנה מאז שנת 1979 על-פי החלטת מכוון המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'מיני, ונועדו לבטא את תמיכת איראן והעולם המוסלמי בעניין הפלסטיני וב"שחרור ירושלים". במהלך התהלוכות נשמעו קריאות "מוות לישראל" והונפו סיסמאות בגנות ארה"ב וערב הסעודית.

תהלוכות יום ירושלים בטהראן (פארס, 8 ביוני 2018)